

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 4404 Nydalen
0403 OSLO

Trondheim, 18.01.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/513

Saksbehandler:
Esten Ødegaard

Vurdering av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold ved innførsel av planter til hold i akvarier og hagedammer

Bakgrunn

Forskrift om fremmede organismer under naturmangfoldloven, som trådte i kraft 1. januar 2016, regulerer all innførsel av ferskvannsorganismer, og viderefører kravet under lakse- og innlandsfiskloven om tillatelse for innførsel av ferskvannsorganismer. Nåværende unntak fra søknadskrav for akvarieorganismer videreføres også, men dette begrenses til «varmekjære» akvarieorganismer:

«Det kreves ikke tillatelse ved innførsel av ferskvannsorganismer som kun kan leve ved temperaturer over 5 °C, og som utelukkende skal holdes for prydformål i innendørs akvarier som er innrettet slik at organismer ikke kan slippe ut,...»

I tillegg til at unntaket for akvarieorganismer begrenses til de artene som ikke kan overleve under 5 °C, krever forskriften alltid tillatelse ved innførsel av en rekke arter som er oppført i vedlegg III til forskriften. Artene i vedlegget er oppført på bakgrunn av informasjon fra zoobransjen, samt vurderinger og anbefalinger fra forskere/forskningsinstitusjoner. Vurderingene ble imidlertid gjennomført på et tidspunkt da forskriften ikke var ferdig utformet, og forutsetningen som ligger til grunn for vurderingen er noe endret.

Som grunnlag for søknadsbehandling, og eventuell endring av hvordan artene i framtiden bør reguleres under forskrift om fremmede organismer, har Miljødirektoratet behov for en vitenskapelig vurdering av risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold ved innførsel til bruk i akvarier og hagedammer av en rekke vannlevende organismer som om er oppført i vedlegg III til forskriften. Dette oppdraget omfatter kun planter.

Oppdrag

Miljødirektoratet ber Vitenskapskomiteen for mattrygghet om å foreta en vurdering av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold i Norge ved innførsel av ferskvannsorganismer (planter) som

er oppført i vedlegg 1 til dette bestillingsbrevet.

Biologisk mangfold er definert som mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene, jf. naturmangfoldloven § 3 bokstav c. Artenes overlevelsesevne under norske forhold, mulig påvirkning på økosystemer og andre arter, og risiko ved eventuelle følgeorganismer/blindpassasjerer, må fremgå av vurderingen av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold. Artsdatabankens metode og kriteriesett for miljørisikovurdering av fremmede organismer dekker i stor grad det som bør vektlegges i en vurdering av uheldige følger for biologisk mangfold, og kan benyttes som et utgangspunkt. I tillegg må sannsynligheten for at innførsel kan medføre at ferskvannsorganismene sprer seg utenfor akvarier eller hagedammer trekkes inn i vurderingen av risiko. Dersom det er spesielle tiltak eller begrensninger som vil påvirke risikoen de ulike artene utgjør, må dette framgå. Eksempler kan være om det er ulik risiko ved innførsel avhengig av hvor organismene importeres fra, eller om det er forskjeller i risiko mellom ulike kjente underarter/varianter/former/kultivarer innen den aktuelle arten.

Miljødirektoratet ber om at risikoen for uheldige følger for naturmangfoldet vurderes ut fra et 50-års-perspektiv, eller fem generasjoner for arter med generasjonstid på mer enn 10 år. Dette tilsvarer det tidsperspektivet Artsdatabanken benytter.

Ettersom 5°C i forslaget til forskrift er satt som en grense for unntaket for akvarieorganismer, må det fremgå om det mulig for de vurderte artene å overleve under denne temperaturen.

I de tilfellene hele slekter eller familier er oppført i vedlegget, kan det foretas en felles risikovurdering dersom risikoen er på samme nivå for alle artene.

Arter som er risikovurdert av Artsdatabanken i Fremmede arter i Norge, med norsk svarteliste 2012 faller utenfor oppdraget. Dette innebærer bl.a. at *Elodea nuttallii* og *Elodea canadensis* ikke skal risikovurderes, selv om slekta *Elodea* for øvrig er en del av oppdraget.

Dersom noen av planteartene vil være særlig påvirket av klimaendringer utover det angitte tidsperspektivet eller kan ha en effekt på økosystemtjenester, skal dette oppgis i rapporten, men ikke inngå i vurderingen av risiko for uheldige følger for biologisk mangfold i Norge.

Dersom det fremkommer opplysninger om at uttaket av en art kan ha negative effekter på biologisk mangfold i eksportlandet, skal også dette oppgis i rapporten, men ikke inngå som en del av risikovurderingen.

Risikovurderingsrapporten skrives på engelsk med et norsk sammendrag. Vi ber om at rapporten leveres innen 1. august 2016. Vi viser for øvrig til samhandlingsavtalen mellom Miljødirektoratet og VKM og samarbeidsavtalen mellom VKM og Artsdatabanken.

Bakgrunnsdokumenter som er relevante for oppdraget:

Svein A. Fosså, Sluttrapport for prosjektet -Vurdering av akvatiske organismer for positivlister, Del 3 av 3: Planter.

Eli Fremstad, NTNU Vitenskapsmuseet, Akvatiske organismer, planter: kvalitetssikring.
Kommentarer til liste over planter.

Marit Mjelde og Hanne Edvardsen, NIVA, Gjennomgang og kommentarer til listen over planter.

Engelsk oversettelse:

Assessment of risks to Norwegian biodiversity from the import and keeping of aquarium and garden pond plants

Background

All import of freshwater organisms fall under the Regulation on Alien Species (forthwith “the Regulation”), pursuant to the Norwegian Nature Diversity Act. The regulation transfers the requirement under the Act relating to salmonids and freshwater fish of permission for import of freshwater organisms. Exemptions to current import permit requirements include organisms for use in aquaria. These exemptions are maintained under the new regulations but are restricted to thermophilic organisms:

“A permit is not required for import of freshwater organisms that can only survive at temperatures above 5° C, and are being held exclusively for ornamental purposes in indoor aquaria arranged in a way that prevent escape of the organisms...”

In addition to the permit requirement for species that can survive at, or below 5° C, the Regulation requires import permits for a number of species listed in Annex III to the Regulation. The species listed in Annex III were selected based on information from pet trade associations and assessments conducted by individual researchers and research institutions. However these assessments were carried out before the final draft of the Regulation was completed, thus the basis for these assessments have slightly changed.

Therefore, as a basis for import permit applications and to evaluate how species should be regulated under the Regulation on Alien Species in the future, updated risk assessments of negative impacts on biodiversity stemming from the import and keeping of many of the aquatic plants listed in Annex III are required. The assessment is limited to plant species for use in aquaria and garden ponds.

Terms of reference

The Norwegian Environment Agency requests the Norwegian Scientific Committee for Food Safety (VKM) to undertake an assessment of the risks of negative impacts on biodiversity in Norway stemming from the import and keeping of species of freshwater plants for aquaria and garden ponds listed in Annex 1 to this assignment.

The Norwegian Nature Diversity Act defines biological diversity as the variability among ecosystems and species, intraspecies genetic variation and the ecological relationships between ecosystem components.

Issues to be included in the assessment of the risks of negative impacts on biodiversity are:

- Species survivability under Norwegian conditions
- Possible negative impacts on ecosystems and other species
- Possible risks caused by the introduction of harmful hitchhiker organisms, including pathogens and parasites

The Norwegian Biodiversity Information Centre's methodology for assessing environmental risks resulting from alien organisms largely covers the issues stated above and may be used as the starting point for the evaluation. In addition, the likelihood of escape or release of the organisms should be included in the risk assessment. Possible precautionary measures, such as excluding import from certain areas or excluding certain subspecies or populations, should also be included in the report.

The time frame for the risk assessment of adverse impacts on biodiversity should be 50 years or 5 generations for organisms with a generation time of more than 10 years.

Given there is a cut-off temperature of 5 ° C for an exemption under the import permit requirements, it must be stated for each risk assessment whether the species can survive below this temperature.

A grouped risk assessment may be conducted where whole families or genera are listed in the Annex III, given that the risks are similar among all species.

Species that have previously been assessed by the Norwegian Biodiversity Information Centre should not be included in the assignment.

In cases where a plant species being assessed is likely to affect ecosystem services and/or may be particularly affected by climate change beyond the specified time frame, this should be stated in the report. Furthermore, any known negative effects on the biodiversity of the exporting country resulting from the harvest of a species being assessed should be stated in the report. The above factors should, however, not be included as a part of the actual risk assessment.

The risk assessment report should be written in English with a summary in Norwegian. The report should be finalized before August 1, 2016. For more details on the assignment, we refer to the written agreements on cooperation between The Norwegian Environment Agency and VKM, and between VKM and The Norwegian Biodiversity Information Centre.

Relevant background documents

Svein A. Fosså, Sluttrapport for prosjektet -Vurdering av akvatiske organismer for positivlister, Del 3 av 3: Planter.

Eli Fremstad, NTNU Vitenskapsmuseet, Akvatiske organismer, planter: kvalitetssikring.
Kommentarer til liste over planter.

Marit Mjelde og Hanne Edvardsen, NIVA, Gjennomgang og kommentarer til listen over planter.

Saksansvarlige i Miljødirektoratet: Esten Ødegaard, prosjektleder artsseksjonen
Biarte Rambjør Heide, seksjonsleder artsseksjonen

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Bjarte Rambjør Heide
sekjonsleder

Esten Ødegaard
prosjektleder

Kopi til:
Klima- og Postboks 8013 Dep 0030 OSLO
miljødepartementet

Vedlegg

- ## 1 Vannlevende planter som omfattes av oppdraget